

Συνέντευξη

στον Νέστορα Πουλάκο για το Vakchikon.gr

Με τον Γιώργο Δουατζή συναντηθήκαμε ένα ζεστό μεσημέρι στον Κεραμεικό και μιλήσαμε για όλα όσα μας απασχολούν: τη δημοσιογραφία, την ποίηση, την ελληνική κρίση, το εκδοτικό και το λογοτεχνικό κατεστημένο, τον πολυαγαπημένο Τάσο Λειβαδίτη, τη “δουλειά” του ποιητή.

Απόρροια αυτής της κουβέντας είναι η σύνθεση μιας πολυπρισματικής πλατφόρμας πάνω στο έργο του Γιώργου Δουατζή, που δημοσιεύεται στο τεύχος 19 του περιοδικού Vakchikon.gr: από τούτη τη χειμαρρώδη εξομολόγηση του στη δημοσίευση ενός σπάνιου αρχείου, του πρώτου ποιήματος του, στην Ανθολογία Νέων Ποιητών των Εκδόσεων Άγκυρα, το 1971.

Στη δεύτερη έκδοση, αποκλειστικά σε e-book, της ποιητικής συλλογής του “Τα Κόκκινα Παπούτσια” από τις Εκδόσεις Vakchikon.gr (πρωτοκυκλοφόρησε το 2004 από τις Εκδόσεις Εξάντας) στην έκθεση σημαντικών Ελλήνων ζωγράφων και φοιτητών της Α.Σ.Κ.Τ. πάνω στο βιβλίο του “Πατρίδα των Καιρών” (Εκδόσεις Καπόν, 2010) που πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2012 στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης.

Τέλος, στο στιβαρό λόγο του Γιώργου Δουατζή, αποτέλεσμα της μακρόχρονης δημοσιογραφικής του καριέρας, όπως αυτός αποτυπώνεται στο δοκίμιο του “Η γείωση του ονείρου”, που διαβάστηκε στο 32ο Συμπόσιο Ποίησης της Πάτρας, τον Ιούλιο του 2012.

Θέλω να ευχαριστήσω τον Γιώργο Δουατζή γι’ αυτή τη συνεργασία καθώς και για όλη τη στήριξη και την αγάπη που δίνει απλόχερα στο περιοδικό Vakchikon.gr, από το φθινόπωρο του 2009. Μπορείτε να βρείτε περισσότερες πληροφορίες για το έργο του στην επίσημη ιστοσελίδα του www.douatzis.gr.

Ποια είναι η θέση του ποιητή στην Ελλάδα της κρίσης (κοινωνικής, πολιτικής, οικονομικής);

Θεωρώ αυτονόητο ότι η θέση του ποιητή δεν μπορεί παρά να είναι μέσα στην κοινωνία, δίπλα στον δοκιμαζόμενο άνθρωπο. Η θέση αυτή του επιτρέπει να ανιχνεύει με μεγάλη προσοχή τα συστατικά της σημερινής πολύπλευρης κρίσης, να αφουγκράζεται τον παλμό της κοινωνίας και να κάνει τραγούδι τις αγωνίες και τις ελπίδες του λαού μας. Θα έλεγα ότι έχει χρέος να λειτουργεί ως παλμογράφος της συλλογικής ψυχής.

Ποια μπορεί να είναι η δράση του ποιητή στη σημερινή Ελλάδα, κατά τη γνώμη σας;

Ύψιστη δράση η Ποίησή του και ακολούθως ο δημόσιος λόγος του, η δημόσια παρουσία του με κάθε τρόπο. Τι πιο σημαντικό από την παραγωγή έργου και την συμμετοχή σε πολιτιστικές δράσεις; Θεωρώ κάθε πολιτιστική δράση άκρως πολιτική, όπως ο,τιδήποτε διεγείρει δημιουργικά τον ανθρώπινο νου.

Γιατί πιστεύετε ότι θα πρέπει να διαθέτει η Αθήνα συγκεκριμένα, ένα Διεθνές Φεστιβάλ Ποίησης;

Η πρότασή μου για τη δημιουργία ενός Διεθνούς Φεστιβάλ Ποίησης της Αθήνας πιστεύω πως είναι εφικτή και κυρίως άκρως αναγκαία. Υπό κανονικές συνθήκες, θεωρώ ότι είναι αδιανόητο η χώρα του Ομήρου και των Νόμπελ Ποίησης, να μην διαθέτει ένα τέτοιο φεστιβάλ, όταν μικρές επαρχιακές πόλεις ευρωπαϊκών χωρών έχουν Φεστιβάλ Ποίησης. Υπό τις σημερινές ειδικές συνθήκες, υποθέτω πως δεν υπάρχει ισχυρότερο όπλο για τη χώρα μας -η οποία διεθνώς λοιδορείται ανηλεώς- από το να φέρει μεγάλους ποιητές από ολόκληρο τον κόσμο στην Αθήνα και να αντιπάζει στον έξωθεν ευτελισμό μας ένα πραγματικά ισχυρό ποιητικό γίγνεσθαι, το οποίο να προκαλεί κάθε πνευματικό άνθρωπο της Ευρώπης και του κόσμου. Αναλογιστείτε σημειολογικά τι σημαίνουν για τον ξένο οι λέξεις Ποίηση και Ελλάδα. Η πρότασή μου περιλαμβάνει καλλιτεχνικές εκδηλώσεις με πυρήνα την Ποίηση, όπως προβολή ταινιών και βίντεο, θεατρικών παραστάσεων, συναυλιών, εκθέσεων εικαστικών έργων κ.ά. Προτείνω μια μεγάλη διεθνή γιορτή στην Αθήνα, με άξονα την Ποίηση.

Μπορεί να γίνει η ποίηση επάγγελμα;

Η έννοια επάγγελμα σημαίνει ασχολούμαι με ένα αντικείμενο που μου εξασφαλίζει εισόδημα. Η Ποίηση δεν παράγεται με υποχρεώσεις ωραρίου ή άλλων επαγγελματικών συνθηκών. Και προφανώς δεν μπορεί να σε ζήσει ως προϊόν που αποφέρει εισόδημα. Καταληκτικά, αν ήταν επάγγελμα, δεν θα είχε σχέση με την Ποίηση. Θα τολμούσα να πω ότι κατά έναν παράδοξο τρόπο η Ποίηση σε επιλέγει να την υπηρετήσεις και όχι εσύ...

Σας επηρέασε ή σας ανέκοψε η δημοσιογραφία την ενασχόληση σας με την ποίηση;

Η δημοσιογραφία με τροφοδότησε με εμπειρίες ζωής και γνωριμίες σημαντικών ανθρώπων που "γέμισαν τις αποθήκες μου" αξιοποιήσιμο ποιητικά υλικό. Όσο εργαζόμουν ως δημοσιογράφος η ποιητική μου παραγωγή ήταν κυρίως τις νυχτερινές ώρες. Η δημοσιογραφία ανέκοψε

την εκδοτική μου παρουσία, όχι την συγγραφική. Διότι δεν ήθελα να εκληφθεί από οιονδήποτε κακόπιστο ότι αξιοποιούσα τη δημοσιότητα που είχα λόγω τηλεόρασης κυρίως, για να προωθούνται τα βιβλία μου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να είμαι απών από τα εκδοτικά ποιητικά δρώμενα για πολλά κρίσιμα χρόνια.

Κατά τη γνώμη σας, γιατί τα Μ.Μ.Ε. ασχολούνται όλο και λιγότερο με την ποίηση; Όντως δεν "πουλάει" καθώς λέγεται;

Σε ότι αφορά τον έντυπο Τύπο, θα έλεγα ότι μια σχετικά μικρή παρουσία υπάρχει. Ενδεικτικό της αδιαφορίας είναι ότι στη χριστουγεννιάτικη ένθετη έκδοση των "Νέων" για το βιβλίο, δεν υπήρχε ούτε μία καταχώρηση για ποιητικό βιβλίο. Αγνοούν μερικοί από αυτούς που ασχολούνται με το βιβλίο, ότι ο άνθρωπος σε περιόδους κρίσης στην τέχνη βρίσκει καταφύγιο. Θα σας πω ένα ενδεικτικό στοιχείο, που το βρίσκω ενδιαφέρον. Όταν αποφάσιζα για το περιεχόμενο του Δελτίου Ειδήσεων σε ιδιωτικό τηλεοπτικό σταθμό και έφτιαξα ένθετο βιβλίου και γενικότερα πολιτισμού, αυξήθηκε η τηλεθέαση. Με την ερώτηση αυτή μου δίνετε την ευκαιρία να επισημάνω ότι οι ραδιοτηλεοπτικές συχνότητες αποτελούν δημόσια περιουσία. Οφείλουν λοιπόν αυτοί που τις εκμεταλλεύονται, να προσαρμόζονται σε οδηγίες που θα έδινε ένα αξιόπιστο Υπουργείο Πολιτισμού, επιβάλλοντας την ύπαρξη πολιτιστικών εκπομπών. Σας ενημερώνω λοιπόν, ότι επανειλημμένα ζήτησα εγγράφως από Υπουργούς Πολιτισμού να παρέμβουν και φυσικά με αγνόησαν.

Εμπιστεύεστε τα έντυπα λογοτεχνικά περιοδικά για δημοσιεύσεις έργων σας; Ακόμη, πιστεύετε στην ηλεκτρονική έκδοση και δημοσίευση;

Είναι αυτονόητο ότι με χαρά βλέπω τη δημοσίευση έργων μου σε έντυπα λογοτεχνικά περιοδικά. Όμως οι κυκλοφορίες τους είναι πλέον απελπιστικά μικρές, έτσι που θα έλεγες ότι απευθύνονται σε λίγες εκατοντάδες αναγνώστες. Δεν το λέω με ικανοποίηση, αλλά βλέπω την σταδιακή κατάργηση του χαρτιού γενικότερα στις εκδόσεις, με ραγδαία αύξηση των λεγόμενων ηλεκτρονικών εκδόσεων. Πιστεύω ότι ένα έργο διαχέεται ταχύτατα σε τεράστιο αριθμό ανθρώπων στο διαδίκτυο. Με ξάφνιασε ομολογώ η επισκεψιμότητα στην ιστοσελίδα που έφτιαξα. Με ξαφνιάζουν επίσης τα αφιερώματα που μου κάνουν άγνωστοι άνθρωποι, καθώς και τα δεκάδες σχόλια με στίχους μου. Κάτι γίνεται σε αυτόν τον τεράστιο κόσμο του διαδικτύου και πρέπει να αναγνωρίσουμε τον σημαντικότερο ρόλο του στη διάδοση του ποιητικού μας έργου. Χαρακτηριστική η περίπτωση ενός βίντεο με ερωτική Ποίηση που ξεπέρασε τις 235.000 επισκέψεις. Αν ήταν βιβλίο θα πουλούσε τόσα αντίτυπα; Και αν δεν "πουλάει" η Ποίηση, τότε γιατί τόσες επισκέψεις;

Δάσκαλος σας θεωρείτε τον Τάσο Λειβαδίτη. Τι μάθατε από το έργο του, τιαπό τη στάση του ως λογοτέχνης, και τι από τον άνθρωπο Λειβαδίτη; Τα διαχώριζε;

Ο Λειβαδίτης ήταν φίλος, αδελφός και ερήμην του δάσκαλος. Το έργο του μου δίδαξε πως η μεγάλη Ποίηση γράφεται με απλές λέξεις και ο γνήσιος ποιητής δεν καταφεύγει σε λεκτικά επινοήματα, απλώς διότι δεν τα έχει ανάγκη η Ποίηση. Η στάση ζωής του, μου έμαθε ότι η ταπεινότητα είναι ό,τι δυσκολότερο και θέλει πολλή δουλειά για να φτάσεις εκεί. Όταν έχεις πλήρη συνείδηση της φθαρτότητας και της θνητότητας της ανθρώπινης ύπαρξης, είσαι τουλάχιστον αστείος όταν δεν προσπαθείς να είσαι ταπεινός. Ομολογώ πως προσπαθώ, αλλά δεν τα κατάφερα ακόμα... Με το όλον που "έβγαζε" ο Λειβαδίτης ως έργο και στάση ζωής κατανόησα την ανάγκη να έχει πλήρη συνείδηση ο ποιητής, ότι οφείλει να υπηρετεί ένα αξιακό σύστημα ζωής που στηρίζει εξεχόντως τον άνθρωπο.

Πως προέκυψε η "μαθητεία" σας στον Λειβαδίτη;

Στα δεκαοχτώ μου χρόνια τόλμησα να τον δω για να ζητήσω τη γνώμη του για τις ποιητικές μου απόπειρες. Α, πόσο εύκολα οι νέοι σήμερα ονοματίζουν ποιήματα τις στιχουργικές τους απόπειρες... Μου φέρθηκε τόσο ζεστά και ανθρώπινα που τον συνάντησα σε μία εβδομάδα και ήδη είχε σημειώσει σχόλια σε κάθε σελίδα από τις δεκάδες που του είχα δώσει. Μας χώρισε ο απροσδόκητος θάνατός του. Με την ευκαιρία, να σας πω ότι στις αρχές του ερχόμενου Νοεμβρίου, αν είμαστε καλά, θα πραγματοποιηθούν εκδηλώσεις στη μνήμη του -με αφορμή τα ενενήντα χρόνια από τη γέννησή του- στο Πολιτιστικό Κέντρο Μελίνα Μερκούρη στο Γκάζι.

Εντέλει, οι ποιητές πρέπει να είναι εσωστρεφείς; Η κοινωνικότητα και η εξωστρέφεια δεν θα "πρέπει" να τους διακρίνει;

Έχω μιλήσει και αρθρογραφήσει για την "ιδιωτική εσωστρέφεια" που χαρακτηρίζει δυστυχώς την πλειονότητα των ποιητών μας τα τελευταία τριάντα χρόνια. Με την έννοια της ιδιωτείας, της ανοησίας, που προσέδιδαν οι αρχαίοι μας πρόγονοι σε όποιον δεν μετείχε στα κοινά. Δεν μπορώ να κατανοήσω την στάση πολλών ποιητών μας που συνεχώς τυρβάζουν μόνον περί της μοναξιάς, της ερωτικής απογοήτευσης και του φόβου του θανάτου. Δεν υπάρχει διπλανός, κοινωνία, κοινά προβλήματα; Η άκρατη εσωστρέφεια θεωρώ ότι είναι σύμπτωμα κοινωνικής παθογένειας και μπορεί να οδηγήσει στις μεγαλύτερες καταστροφές. Στην "Πατρίδα των καιρών" γράφω ότι η ανοχή είναι η μεγαλύτερη ενοχή και οδήγησε εδώ που φτάσαμε. Αν η εσωστρέφεια που λέτε δεν τροφοδοτεί αυτήν την ανοχή, τότε...

Η ποίηση σας απλώνεται στο θέατρο και στα εικαστικά. Όταν εμπλέκεται με άλλες μορφές τέχνης αποκτά άλλες διαστάσεις από εκείνες που της είχατε δώσει για το βιβλίο που εκδόθηκε;

Έχετε δίκιο με αυτή την παρατήρηση, είναι άλλες οι διαστάσεις, αλλά αυτό δεν το προσχεδίασα ποτέ. Θα έλεγα ότι αφήνω την Ποίηση, καμιά φορά με πρωτόγνωρο θράσος, να εισβάλλει σε άλλες μορφές λόγου ή καλλιτεχνικής έκφρασης. Μου είπαν φίλοι σκηνοθέτες ότι το βιβλίο μου “Μη φεύγετε κύριε Ευχέτη” είναι έτοιμο υλικό για το θέατρο. Άλλοι χαρακτήρισαν ως θεατρικούς μονολόγους τις επιστολές στο βιβλίο “Προς δέκα επιστολή – Τα ανεπίδοτα”. Πρόσφατα, έγινε μια πανέμορφη έκθεση ζωγραφικής στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης, με συμμετοχή είκοσι πέντε σημαντικών εικαστικών δημιουργών και σαράντα φοιτητών της Σχολής Καλών Τεχνών με έργα εμπνευσμένα από το βιβλίο-ποίηση “Πατρίδα των καιρών”. Άλλοι αντίστοιχα χαρακτήρισαν ποιητικό το θεατρικό μου έργο “Το κουμπί” που παρουσιάστηκε πρόσφατα. Στα “Φωτοποιήματα”, η εικόνα συνάντησε τους στίχους μου. Είναι προφανές ότι συμβαίνει κάτι το οποίο δεν ελέγχω και το ποιητικό μου έργο απλώνεται και κάνει απροσδόκητες συναντήσεις ερήμην μου. Μεταμορφώνεται σαν άτακτο παιδί, αλλά ο πυρήνας παραμένει ο ίδιος.

Θα δίνετε κάποια συμβουλή στους νέους ποιητές που ξεπροβάλλουν αυτή την περίοδο, σε αυτή την Ελλάδα, με τις δημοσιεύσεις και τα πρώτα βιβλία τους;

Με τόσα λάθη που έχω κάνει στη ζωή μου, τι να συμβουλέψω... Μπορώ απλώς να πω τι θα έκανα εγώ στη θέση τους, όχι τι να κάνουν. Δεν θα έχανα τη νεανική ορμή μου για να μοιάσω σε κανέναν και σε ό,τι είναι πια παρελθόν. Θα αδιαφορούσα παντελώς για τις αυτιστικές παρεούλες των “λογοτεχνικών σαλονιών”, με τα ίδια και τα ίδια πρόσωπα που ανακυκλώνονται σε ένα ελάχιστο ποσοτικά και ποιοτικά φάσμα. Δεν θα ξεχνούσα αυτό που λέει ο λαός μας ότι “τα άδεια βαρέλια κάνουν θόρυβο”. Θα δούλευα σκληρότερα τώρα για να μην με καταβάλει το όλο κλίμα της μιζέριας, απότοκο της κρίσης. Η Ποίηση εφόσον της ταχτείς, ζητάει καθημερινά το μερτικό της, για αυτό χρειάζεται αφοσίωση, πειθαρχία και υπέρμετρη αγάπη. Α, και το σημαντικότερο, δεν βγαίνω ποτέ από το σπίτι, χωρίς μπλοκάκι και μολύβι στην τσέπη. Να ξέρατε πόσο μεγάλη τρυφερότητα νιώθω για τους νέους που πασχίζουν μπροστά σε ένα λευκό χαρτί...

*